

KIADÓ HIVATAL:

Bejegy út 4 szám
hova az előfizetési pénzek,
hirdetések és minden a ki-
adóhivatalt érdeklő közle-
mények küldendők.

Nyitványban egy sor
közlési díja 10 krajcár.

Hirdetések jutanyos
áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASGAI HETILAP

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

SZARVAS VÁROS HIVATALOS LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 25 kr.

SZEKESZTŐSÉG:

Beliczey-ut 4. szám
hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok nem
adatnak vissza

Hivatalos közlemények.

1588 Szarvas nagyközség előjárótól.
III. 1898 ikt.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy a folyó évi ujoncz-
állítás Szarvason április 12-től 15-ig terjedő
idő alatt fog megejtetni. Ezen ujonczállításra
az 1877., 1876. és 1875. években született
hadkötelesek vannak felhiva a következő sor-
rendben:

- Április 12-én. Öcsöd mindhárom korosztálya.
12-én. Kondoros mindhárom korosztályal
12-én. Idegenek.
13-án Szarvas I. korosztálya.
14-én. Szarvas II. és III. korosztálya.
15-én. Szt. András mindhárom koroszt.

A hadkötelesek és ezeknek a keresetké-
pesség tekintetéből megvizsgálandó férfirokonai
is kötelesek a sorozó bizottság előtt, a mely
naponként reggeli 8 órakor kezdi meg működés-
ét idejekorán és tisztán megjelenni.

Szarvas, 1898. márczius 8.

Az előjárók nevében:

SALACZ. jegyző.

49851/97. szám.
b. m.

M. kir. Belügyminiszter.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

Az ország közegészségi viszonyaira vonat-
kozólag a törvényhatóságoktól hozzájáruló
jelentésekből és a m. kir. központi statisztikai
hivatal időszaki kimutatásaiból látom, hogy a
gümőkörös (tuberculosis) Magyarország
népessége között igen nagy és évről-évre még
fokozódó pusztítást visz végbe; — átlagosan
minden 100 halálzárából tíznél többet okoz a
tüdővész. Ez oly nagy arányszám, mely jóval
túlhaladja minden más betegség által okozott
halálzárák számát, még azon heveny fertőző
betegségek által okozott halálzárákét is, a
melyek mint pl. a cholera, kisebb-nagyobb
járványok alakjában tömegesen szedik áldozat-
taikat. A tüdővész a szónak szoros értelmében
tizedeli a lakosságot és néppusztító hatása
azért is nagyobb minden egyéb betegségénél,
mert szünet nélkül szedi áldozatait a lakosság
minden rétegéből és mert hosszas, lassu lefo-
lyásu baj lévén, az általa megtámadottakat
hosszu időre munka és kereset képtelenné
teszi s így közgazdaságilag is kiszámíthatatlan
károkat okoz.

A fentebb mondottak az egészségügyi
kormányzat legfontosabb feladatainak egyikévé
teszik a tüdővész szünetet nem tartó nagy
pusztításainak korlátozására; az általa okozott
csapás enyhítésére megtenni mindazon intéz-
kedéseket, a melyek tudomásunk mai állása
szerint sikert ígérnek és végrehajthatók.

A tüdővész ellen való sikeres védekezés-
nek egyik főakadálya a köztudatban gyökeret
vert azon föltevés, hogy ez a betegség gyó-
gyíthatatlan, hogy ellenében minden küzdelem
reménytelen s azért fölösleges; ez a föltevés
bizonyos fatalisztikus megnyugvásra és szer-
föltött káros közönyre vezetett. A valóságban

pedig úgy áll a dolog, hogy a tüdővész szá-
mos esetei is igen sokszor meggyógyulnak
megfelelő életmód és kezelés mellett, ha a
betegség nem haladt még túl egy bizonyos
határt, a baj széletterjedésének korlátozása és
az általa okozott csapások enyhítése tekintet-
ben pedig igen sok érhető el megfelelő intéz-
kedések czél szerű és következetes megtételével.
Első feladatnak tartom ez irányban a fennebb
jelzett fatalisztikus felfogás lehető megszünte-
tését és azt, hogy a tüdővész lényegéről, ter-
jedésének okairól, módjairól s az ellene való
okszerű védekezés lehetőségéről a lakosság
széles köreibben helyes felfogás és tudás fog-
laljon tért. E czélból gondoskodtam róla, hogy
könnyen érhető módon szerkesztett ismertető
irat készüljön; ez iratot megfelelő számu
példányokban legközelebb meg fogom küldetni
ingyenes szétosztás végett Czimnek.

Mint hogy a tüdővészben való megbete-
gedésre leginkább azok hajlandók, a kik szü-
letésüknél fogva gyengék, satnyák és a kiket
rossz vagy hiányos táplálkozás, egészségtelen
lakásban vagy ily munka helyiségekben való
huzamos tartózkodás és általában kedvezőtlen
életviszonyok meggyengítettek, felhivom Czi-
met, tegye különös gondoskodása tárgyává
mindazon fentebb említett tényezőket, a melyek
a népesség, különösen pedig a szegényebb
néposztály egészségbeli jólétére, erejére, ellent-
álló képességére befolyással vannak. A vár-
megyei hatóságok feladata e részben kivált-
képen az legyen, hogy a lakások egészségi
viszonyait minden rendelkezésre álló eszköz-
zel javítsa, különös figyelmet fordítván gaz-
dasági és uradalmi cselédlakások egészség-
viszonyainak javítására; a városi törvényható-
ságok, s ezek között első sorban a székes-
főváros feladata pedig általában a lakás
viszonyok javítása mellett különösen a min-
dennemű családi és laktanyaszerű munkás
hajlékok egészségi viszonyainak javítása, va-
lamint az arról való gondoskodás, hogy a
szűken és zsufolt hajlékokban lakó városi
népesség számára árnyas és tiszta levegőjű,
üdülésre és kirándulásra alkalmas helyek
nyitassanak, a mi sétahelyek, népligetek léte-
sítése és hegyi erdő területeknek a közönség
számára való megnyitása és könnyen s olcsón
hozzáférhetővé tétele után lesz elérhető.

Nem tartom szükségesnek a helyt rész-
letezni, felsorolni mindazon intézkedéseket, a
melyek a népesség lakásviszonyainak javítását
czélozzák, de újból is felhivom Czimet, hogy
a tüdővész ellen való védekezés szempontjából
oly szerföltött fontos ezen ügyet szünetnélküli
gondoskodása tárgyának tekintse.

Nem kevésbé fontos a tüdővész ellen való
hatályos védekezés rendszerében a szegényebb
sorsu népesség jó és elégséges táplálkozása.

Igaz ugyan, hogy a jó és bőséges táplál-
kozás főfeltétele az anyagi jólét, ez pedig
hatósági rendelkezésekkel elő nem teremthető,
oly esetekben azonban, a hol a népesség nem
szegénységből, hanem megrögzött rossz szo-
szakából táplálkozik rosszul és czél szerűtle-
nül, tanítás és rászoktatás után mégis sok
érhető el abban az irányban, hogy idővel jobb
táplálkozásra térjen át. Nagy gond fordítandó
a piacra kerülő élelmi és tápszerek minősé-
gének és tápláló értékének hatósági felügye-
letére és ellenőrzésére, s e tekintetben kivált-
képen a különféle tejgazdaságokból áruba
bocsátott tejre és tejtermékekre hivom fel
Czim figyelmét; a tejgazdaságoknak nemcsak
a közfogyasztásba kerülő termékei tartandók

folytonos éber hatósági felügyelet alatt, hanem
gondos szakszerű és folytonos ellenőrzés alá
helyezendők maguk a tejgazdaságok és az ott
alkalmazott egyének egészségi állapotuk tekin-
tetében is, mert előfordulhat, hogy tüdőveszes
egyének, ha fejésre és a tejjel való elbánásra
alkalmaztatnak, a tej útján terjeszthetik a
betegséget; hasonlóan gondos állatorvosi fel-
ügyelet alatt tartandó az ily majorok tejelő
marhaállománya, mely ha gyöngykórban szen-
ved, szintén lehet terjesztője a tüdővésznek.

Az iszákosság nem kevésbé káros befo-
lyással lévén a népesség táplálkozására és
erejére, ellene is megteendő mindaz — meg-
felelő tanítás sőt esetleg korlátozó intézkedések
által, a mi csak lehetséges.

A tüdővész terjedését és a benne való
megbetegedésre való hajlamot épúgy mint
minden más fertőző betegségnél is nagyon
előmozditja a személyes tisztaság ápolásának
elhanyagolása s ezért mindaz, a mi a tiszta-
ság fenntartására szolgál lakásban, munkahelye-
ken, ruházatban és magán az emberi testen,
mindenféle fertőző betegségnél, tehát a tüdő-
vésznek is halhatós óvszerét képezi; a tisz-
taság megóvására irányuló intézkedések meg-
tételét és ellenőrzését azért a Czim gondosko-
dásába és figyelmébe ajánlom.

A gümőkörre vonatkozó ismeretek érte-
lmeben ez a betegség a benne szenvedők testi
váladékai, főként köpetje által is terjed, külö-
nösen akkor, ha ez utóbbi beszárjad, és apró
részcsekkéi a porral felkavarodva a levegőbe
jutnak, ezért a védekezés rendszerében igen
fontos teendő a tüdőveszes betegeknek oly
módon való elhelyezése és ápolása, hogy rólok
és általok a betegség másokra át ne terjed-
hessen, továbbá köpetjeiknek, a mennyire
lehetséges, ártalmatlanná tétele.

Ezen szempontból a következő intézkedé-
sek megtételére hivom fel Czimet: intézkedjék,
hogy kórházaiban és gyógyintézeteiben a gümő-
körös tüdővészben szenvedő betegek lehető-
leg külön e célra szolgáló kórosztályokon,
kisebb kórházakban külön szobákban, vagy
egészen kis kórházakban, hol a külön szobák-
ban való elhelyezés nem lehetséges, legalább
a többi betegtől távol állított ágyakon
helyeztessenek el; nagyobb új kórházak ter-
vezésénél föltétlenül meg fogom ezután kívánni,
hogy tüdőveszesek számára külön e célra
szolgáló osztály vagy legalább kórszobák
létesíttessenek s az ilyenek foklékeléül az
egy-egy betegre számított térfogatnak a szo-
kottnál nagyobb voltát, a jó szellőzést és a
nap sugarainak miről szabadabb bejuttatását
fogom tekinteni s mindezen föltételeket Czim-
nek már ezuttal is ajánlom. Utasítandók
lesznek a kórházak igazgatóságai továbbá
arra is, hogy a tüdőveszes betegeket, külön
alkalmas köpöcsészékkel lássák el, a melyek-
ben a köpet kiszáradása ellen mindég folyadék
viz álljon, a melyek tartalma ártalmatlanná
teendő; ennek oly helyekre való egyszerű
kiöntése, a hol kiszáradhatna, gondosan kerü-
lendő; ezek a köpöcsények használat után
jól fertőtleníthetők, forró vízzel kimoshatók
legyenek; a köpöcsészék használatára és
tisztogatására az ápoló személyzet gondosan
kitanítandó lesz. Utasítsa továbbá a kórházak
és egyéb gyógyító, vagy ápoló-intézetek igaz-
gatóit, hogy a gümőkörös betegek által hasz-
nált ruhaneműket, evőeszközöket s butor
féléket a többi betegekétől elkülönítsék és a
szükséghez képest fertőtlenítsék.

Felhivom továbbá a Czimet arra is, intézkedjék, hogy mindazon nyilvános helyiségekben, melyekben jelentékenyebb az emberforgalom, mint szállodákban, vendéglőkben, kávéházakban, társaskörökben, kaszinókban, a közönség számára nyitva levő hivatalhelyiségekben a kellő tisztaság, gyakori jó szellőzés, nedves ruhába burkolt kefékkel való seprés stb. által állandóan fenntartassék és hogy mindezen helyiségekben a padlóra való köpdősés lehetőleg korlátoztassék, ez utóbbi célból megkövetelendő hogy a felsorolt helyiségekben kellő számban alkalmaztassanak köpöedények, melyek a köpetek kiszáradásának megelőzése céljából vizet tartalmazzanak és oly szerkezettel bírnak, mely tartalmukat szem elől elfedje. A mosi említett intézkedések különös gonddal foganatosítandók a fürdők, gyógyhelyek és nyaraló telepek azon épületeiben és zárt helyiségeiben, melyekben a fürdőközönség közlekedik, szórakozik vagy sétál.

A fentebb vázolt intézkedések távolról sem merítik ki mindazon teendő sorozatát, a melyek a tüdővész terjedésének korlátozására alkalmasak; csak körvonalokban kívántam megjelölni azt a munkatér, a melyen a tüdővész elleni védekezést hatóságai útján megfelelően szervezni a Czim feladata leendő. Mindenütt egyformán alkalmazható merev szabályok nem is lennének megállapíthatók; minden egyes törvényhatóságnak a saját külön viszonyai szerint kell a védekezés rendszerének részleteit a fentebb kijelölt irányokban megállapíttatnia, a mire saját autonóm jogköréből kifolyólag nem csak jogosult, de kötelezett is.

Felhivom tehát Czimet, hogy saját szakközvegeinek közbejöttével vegye tárgyalás alá ezen fontos közegészségi és egyúttal közgazdasági kérdést, állapítsa meg saját viszonyaihoz mérten a sikert ígérő intézkedések részleteit és gondoskodjék a megállapított intézkedések végrehajtásáról.

Nem várhatom az elrendelt intézkedésektől azt, hogy azok, ha még oly szigorúan és mindenütt egyformán végrehajthatók volnának is, rövid idő alatt jelentékeny javulást eredményezhetnének; de igenis remélhetők tartom, hogy az intézkedések czéltudatos alkalmazása és a hol szükséges kibővítése és fejlesztése által idő múltán számokban kimutatható eredmény lesz elérhető. Elvárom Czimétől, hogy a szóban levő ügyet az annak fontosságát megillető erélyvel fogja nemcsak felkarolni és megindítani, hanem ezután szakadatlanul napirendjén is tartani.

Hogy pedig a nagyközönség is tudomást vegyen ez ügyről s a társadalom is a hatóságokkal karöltve működhessek közre, felhivom arra is, hogy ha van a Czimnek hivatalos közlönye, jelen körrendeletemet abban egész terjedelmében közölje.

A magam részéről különös éber figyelemmel kísérem a Czim ez irányú tevékenységét s időnkint szakközvegeim útján közvetlen felügyeletet is kívánok felelté gyakorolni, a mi hivatalomból kifolyólag feladatom is.

Intézkedéseiről szóló részletes jelentését legkésőbb 1898. évi július hó 1-ig elvárom.

Kelt Budapesten, 1898. évi január hó 26-án.

Perczel s. k.

Munkásügyünk.

Irta: Oláh György.

V.

A mezőgazdasági munkánál hogy részes jutalékát némi áldozatok, ugynevezett uzsora mellett nyeri meg a munkás, s hogy ügyeiben a bírói illetékesség előtte érhetetlen kérdései fáradságos utánjárást s munkamulasztást vonnak maguk után, hogy az aratásnál csekély részt keresnek s azt is még hordás, cséplés munkájával terhelik, hogy a szegődvény gabona, élelmezés silány, — az utadó igazságtalan s a szegény munkást szerfelett terheli, hogy a földmunkások, kubikusok, habár eleget keresnének, a vállalkozók, alkalmazottjaik vagy a csapatvezetők által kizsákmányoltatnak, zsaroltatnak; az iskoláztatás kényszere, mulasztás büntetése, a katonai szolgálatainak a legnagyobb munka-

időben teljesítése a szegény munkást felettébb sújtja s több ilyen, a munkásmozgalom alkalmából előtérbe állított okok, nem teremtették meg a munkások elégtelenségét s nem sodorták őket a kitörés terére; sőt azt sem tekinteltük okszerűen a kitörés vagy az oly nagy foku izgatottság okának, hogy a munkáskörök, népgyűlések betiltattak, habár méltán zokon vehették, hogy a vagyonosabb földmivesek olvasó-köreit, az urak kaszinóit fényesen kivilágítva látta, mikor az ő körének ajtait a hatóság bezáratta, zászlait letépette, mikor az iparos egyletek zászlait ünnepségek alkalmával kibonthatták: hanem igenis azt, hogy a munkás, ha megtakarított fillérei vagy az örökösödés útján nyert pénzeszközét egyrészt a földbirtokok erősen kötött volta miatt, másrészt a vagyonosabb földmivelők által támasztott földvédelmi versengésekkel szemben, nem fektethette oly vagyonba, mely mig természetes foglalkozásának terén munkáját teljesen önmaga és családja részére tehette gyümölcsözővé, azonfelül még a politikai jogoknak részesévé is avatta.

Ha a munkásviszonyokat nem a távolból s nemcsak a hatósági, legtöbbször felületes kutatásai, nyomozásai és nemcsak a nyilvánosság előtt hangoztatott törekvések után ismerjük, de behatódobban foglalkozva a földmives nép viszonyaival, megismerjük: közvetlenül a velők való bizalomteljes érintkezés útján vágyaikait, érzelmeiket, törekvéseiket: bizony, bizony más alakban tűnik fel előttünk a munkásügy.

A munkásmozgalomban résztvevő földmiveseink tekintélyes része vagyonos, legtöbbször háza s kis földeskeje van, másrésze pedig, különösen a nagybirtokok cselédsége, a láda fiájában örzi megtakarított, vagy a szülőkről örökölt pénzt, s csak kevés rész az, mely teljesen a munkája után való megélhetésre van kényszerülve; s mégis úgy tapasztaljuk, hogy s ez a rész a legkevésbé szocialista s bizony a legkevésbé mérges és kitörésre kész elégtellen munkás. Ez nem ér rá a piacokon, malom alatt lézengve, munka nélkül tölteni a munkaidőt, ezt napról-napra munkában találjuk, bár az az eléggé nem kárhóztatható eljárás, hogy minden munka nélkül segélyek osztattak ki, ezek számát is csökkenti s mindinkább többet-többet hajt a munkátlan zajongók közzé.

S ha e zajongó munkás néppel jóakaratu s bizalomgerjesztő módon érintkezünk, — meg fogjuk tudni, mik hát azon okok, melyek e népet a mozgalomra készítették, sőt a kitörés terére szorították.

Egy kiváló tudósunk, Dr. Mirky Sándor akadémiai székfoglaló értekezését igen érdekes és figyelemre méltó megjegyzéssel fejezi be.

„A kinek eszébe jut, — így szól — hogy két esztendővel ezelőtt Arad, Csanád és Békésvármegyékben majdnem mindenütt azon helyiségekben, a hol Péro idejében is nagy volt az izgalom, a telepítési, földbirtok és munkásviszonyok egészen magyar felfogásban vetették felszínre a külföld szocialistáinak kiforratlan eszméit, s a ki észrevette, hogy a szocialistáknak Budapesten 1893. január 6-án tartott első nemzetközi kongresszusán Magyarország összes földmivelői közül csak a békésvármegyeiek voltak képviselve, — talán nem tartja túlzásnak, ha azt állítom, hogy a múlt századbeli, latifundiális rendszernek néhány nagy hibája átöröklődött erre a mi vége felé járó századunkra is. És hogy még mindig vannak Péro lázadásának részletei, — a miből a tanulságot nem annyira a történetírónak, mint inkább a politikusnak kell levonnia!

A szomorú emlékü Péro-féle lázadás, mely a múlt század elején, 1734-ben főként vármegyénk munkásait s általában az Alföld azon vidékének földmives népét sodorta a féktelen

kitörés terére, mely napjainkban elégtelenségének; elkeseredésének s itt-ott a törvénytelen-séggel határos követeléseinek oly aggasztó módon adott kifejezést; az a nagy munkás mozgalom, melynek irányozmékait a későbbi munkás kitörések; csak nem egészen mereven követték; s hogy ezen irányozmékait fentartva a munkásnép folytonos izgalomban maradt, — s azok alapján időnként szervezkedett és kitört: annak okát, — mir akkor igen helyesen meghatározta maga a helytartó tanács, — midőn a nép bajainak orvoslását, s vele az újabb paraszt lázadás okainak elhárítását a nagybirtokok elaprózásában, a közigazgatás javításában s az anyagi jólét emelésében jelölte meg.

Ma is csak ezt a bölcs utmutatást kell követnünk, — ha a munkásügy rendezését sikerrel keresztül vinni akarjuk. Ma már természetesen a feladat sokkal nehezebb, mint csak évtizedekkel vagy évekkel ezelőtt is, — mert régi menthetetlen mulasztások következményeként megerősödött bizalmatlansággal, — jóindulatunk s jóra való törekvésünk iránt táplált előítéletet el, hittel eltelt s igazságra, félrevezetésre szerfelett fogékony, sőt egymást fogva tartó s az eszméhez, törekvésekhez rettegéssel is lekötött néppel állunk szemben.

Napjainkban ugyancsak dicsőítik közgazdasági teremtő tevékenységét, telepítési bölcsességét a múlt század azon főurának, ki közhasznu szolgálatai jutalmául az alföld rónájának oly rengeteg nagy darabját kapta; ki nagy gonddal rendezte, szervezte, benépesítette Békés vármegyét is, s megevelte alapjait a ma elért közgazdasági fejlődésnek. — Sajnos, — ki viszonyainkat behatódobban megismeri, — nem így vélekedik. A vármegye területén a török uralom előtt létezett több mint másfélszáz község helyett tiz községnek adott életet, igen szűk határterületekkel, miltsem számítva a népesedés, a közgazdasági fejlődés követelményeire. S az idők folyamán rendkívül felszaporodott népesség, ma is néhány községben helyezkedik el. S az a községi határterület, mely félannyi jobbágy népségnek biztosított megélhetést vagy jólétet, megbonthatatlan nagybirtokok által van körülözve s e nagybirtokok házi kezelés alá véve, ma már nem szolgálnak a lakosság vagyoni gyarapodása alapjául. Az a földmives, kinek 5—10 hold földje van, rendelkezik anyagi munkaerővel, hogy minden nehézség nélkül művelhetne meg ugyanannyi területet, de legnagyobb részük sem haszonbérés földhöz. sem részes munkához nem juthat s csak tengődik s munkacereje nem érvényesülhet.

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kiknek előfizetése márczius hó végével lejár, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében akadályok merüljenek fel. Az előfizetések legcélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők.

Előfizetési feltételek:

Helyben hához hordva, vagy vidékre postánküldve:

Egész évre 5 frt — kr.

Félévre 2 frt 50 kr.

Negyed évre 1 frt 25 kr.

Szarvas, 1898. márczius 27-én.

A „Szarvasi Lapok” szerk.

Ujdonságok.

— **Képviseleti közgyűlés.** Képviseleti testületünk folyó hó 19-én d. u. 3 órákor közgyűlést tartott. A közgyűlés az építészeti bizottság jelentését, mely a volt Bárány vendéglő átalakítására, az új nyári színház építésére és a tájajta lótenyésztés érdekében

Építendő istállóra vonatkozó jelentését tárgyalta, s elfogadta. A képviselő a volt Bárány vendéglő átalakítására 20,000 forintot, a nyári színház költségeire 12,535 forintot, a táj fajta lótenyésztés istállójára 12,400 forintot s az Árpád szálloda többlet munkából eredő 27000 forintot összesen 51935 forintot megszavazta. Az 51935 forintnyi összeget a község 50 éves törlesztésre veszi fel. A közgyűlés ezen határozatot ugyaszólván egyhangulag hozta, alig hisszük, hogy ezen határozat ellen bárki is fellebbezéssel éljen, mert a közgyűlés határozata tisztán a város érdekében történt. A fenti határozat a törvény értelmében 15 napi közszemlére lesz kitéve.

— **Színészet.** A szarvasi színházba — ez őszi szezonra — Kunhegyi Miklós a szatmári színház igazgatója pályázott, s 200 forintnyi ovadékot is tett le. Annak idején majd színügyi bizottság fog határozni a felett, hogy az új színházat ki nyissa meg.

— **Nem való gyermek kezébe a fegyver.** Bakay Aladár III. éves gimnáziumi tanuló pénteken egy flóbert pisztollyal játszódva, czombon lőtte Silberstein Gyula tanuló társát. A golyót még nem sikerült az orvosoknak a sebből kivenni. A seb nem veszélyes.

— **Üngyilkos.** Csak nem rég választották meg Mihály Gézát a szarvasi ev. egyház tanítójául. Mindössze 21 éves volt s rokonszenves modoráért, készségeért sokan szerették. Feltűnt soknak, hogy az utóbbi időben buskomorság lepte meg, majd minden átmenet nélkül egyszerre vad jó kedv vette uralmába. Szombaton este még sokan látták az Árpádban, még a barátai meg is jegyezték: Ugyan mi az ördög lelthette ezt a Gézát? Veszett jó kedve van. Mikor a gyermekek följöttek iskolába, tanítójuk nem volt sehol. Egyik kollegája kereste mindenütt, de eredménytelenül. Mezőtúrra utazott. Ott a „Nemzeti szálloda“-ban váltott szállást s röviden végrehajtotta sötét elhatározását. Irataiból a vendéglős megállapította személy azonosságát s táviratozott Szarvasra. Öreg édes anyjának, testvéreinek nagy bánatot okozott üngyilkossága. Kedden délután temették el Mezőtúron az üngyilkost, ki titkát sírjába vitte. Mintha szíve okozta volna halálát, mert ezt látte keresztül pontosan találó golyója. Az utóbbi időkben barátai előtt sokszor szavalt Arany János Rachelének következő szakaszait: „Azt a kis patakot, mely a szívet hajítja ki nem pótolhatja, ocefánja vérnek.“ Igaz! A szíve megszűnt dobogni örökre.

— **Dühös böles.** A budapesti kir. sajtóügyi bíróság egy, növényi és szellemi táplálékkal élő bölcselő szarvasi író ellen „Zsarnokság ellen“ című röpíratáért, mely telve van az államot, alkotmányt és igazságszolgáltatást stb. drasztikusan sértő kifejezésekkel, sajtóperit indított. A böles mint mindig, ugy most is véres szavakkal védekezik, a többek közül szolgáljon ez mintául: ha engem üldöznek, akkor saját magukat üldözik, s addig teszik ezt, míg végre ők is találjanak megtorlókra, mint a mérges kutya üldöző peczérére.“ Ez ügyben a további eljárás megtételére a sajtóbíróság lesz hivatva.

— **Uj ipartestület** alakult Öcsödön, mely — mi után a kereskedelemügyi miniszter a testület alapszabályait jóváhagyta — legközelebb megkezdí működését.

— **A szarvasi első zenekar Londonban.** Rác Pépi vezetése alatt álló szarvasi első zenekar a mult hét folyamán szerződött 10 heti időre Londonba. A jól szervezett zenekar május elején indul utnak, hogy külföldön is megszerezze magának az elismerést. Kívánjuk, hogy zenészeink vállalkozása sok anyagi sikerrel járjon.

— **Üngyilkosság.** Sebjan György 70 éves szarvasi földműves, f. hó 20-án mig családjá a templomban volt a padláson felakasztotta magát, s mire hozzátartozói észrevették hollétét, már halva volt. Tettének oka ismeretlen.

— **A nagy bűnösök.** Finra Pál és Haluska András 13—14 éves pástorgyerekek a szarvasi országúton szabad idejüket arra használták fel, hogy a telefon vezetékek elszigetelő cserepeit ki tudja kavicsosul hamarabb eltávolítani. Elég ügyesek voltak amennyiben 32 darab elszigetelőt szerencsésen eltávolítottak és összetörték annyira, hogy a telefon szolgálat ezáltal megszakított. De megírták pajkoságukkal, mert a törvényszék elé kerültek, s itt őket 3—3 napi elzárásra s 10 frt pénzbüntetésre ítélték. A nagy bűnösök, kik az ítéletben meg nyugodtak, kegyetlen sírásra fakadtak, midőn a börtönőr megjelent, hogy bekísérje őket a dutyiba.

— **Legujabb az amerikai here ellen.** Azon magkereskedők, kik elárastották hazánkat amerikai luczerna és löhere maggal, ellentétbe jutottak végre kormányunkkal is. Ugyanis a földmívelési miniszternek 1894. eln. szám alatt tegnap kelt rendelete érkezett az állami magvizsgáló állomásokhoz, melyben ezeknek meghagyják, hogy tartózkodjanak az amerikai luczerna és löheremag leplombozásától és így jóváhagyta a miniszter a

magvizsgáló állomások azon eljárását, mely szerint az amerikai heremag ólomzárását eddig is visszautasították. Azon körülményből pedig, hogy a magyar kormány szükségesnek látta az amerikai heremagot az állami ólomzárólástól eltiltani, világosan kitűnik, mily alapos jogosultsága volt azon mozgalomnak, melyet úgy a budapesti állami magvizsgáló állomás, mint az országos magyar gazdasági egyesület, de különösen Mauthner Ödön magnagykereskedő cég indított az amerikai löhere és luczerna ellen. E törekvésében Mauthner nem tántorította el magát sem a többi magkereskedő egy részének Haldek, Deutsch, Frommer nyilttéri nyilatkozatai, sem a száz- és százszekremenő szépitgetést és támadást tartalmazó körlevelek által. Kívánatos, hogy a fentemlített rendeletnek meg legyen az üdvös hatása és ugyaszólván kötelessége minden tisztességes és hazafias kereskedőnek, hogy kivegye maga részét abból a küzdelemből, mely a veszedelmes és káros amerikai luczerna és löhere ellen irányul.

— **Meghívó.** A szarvasi iparos ifjuság folyó év április 11-én, vagyis husvét másodnapján az első zenekar közreműködésével zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti díj: Személyjegye 60 kr. Családjegye 1 frt 40 kr. Kezdeté 7 és fél óraker. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak és az ifjusági „Önképző-kör“ javára fordítatnak.

Irodalom.

Magvakban a legjobbat, fákban a legnemesebbet, virágban a legszebbet tartalmazza Mühle Vilmos cs. és kir. udvari szállító, ezen sokszor kitüntetett temesvári cég dűsan illusztrált, pompásan összeállított-főárjegyzéke. A cég kezességét vállal czikkei valódiságáért és nagyon ajánlható.

A Pallas Nagy Lexikonának szerkesztősége azzal a kérelemmel fordul az olvasókhoz, hogy a lexikon készülöben levő pótkötete számára az immár kész I—XVI. kötetben netán észrevett hibák és hiányok jegyzékét hozzá (V. ker., Honvéd utcza 4. sz.) beküldeni sziveskedjenek. A lexikon szerkesztősége nagyon kéri az ilyen észrevételek beküldöt, hogy nevezék meg magokat, mert csak ez esetben adhatja meg nekik vagy kérheti tőlök, magán levelben, a sok esetben szükséges bővebb felvilágosítást.

A New York életbiztosító társaság hogy milyen alaptalanul lett meghurozolva e napokban, ékesen bizonyítja a mai lapunkban közzétett nyilatkozat. A New York a világ legnagyobb és legmegbízhatóbb biztosító intézeteinek egyike, s jó hírneve és szolid-sága miatt közkedveltségnek örvend, minden józanul gondolkozó le tudja szállítani kellő értékűkre a légből kapott és felfújt vádakat.

Az előírási verseny daczára, mely napjainkban minden téren s így a lapok közt is tapasztalható, a magyar olvasóközönség változatlan kedvence ma is a Pesti Hirlap. Hazánk e legterjedtebb lapja, a reklám eszközeinek igénybevétele nélkül, halad a maga, húsz éven át jól bevált ösvényén; jelszava: „sokat, de megvalogatva, hasznosat és mulattatót minél többet nyujtani olvasóinak“ a legjobb reklám, melyet az intelligens magyar közönség mindig méltányolni tudott. Ezért vannak a Pesti Hirlapnak rovatai, melyeket egy más lap nem kultivál annyira s melyek az olvasót szinte elválatlanul kapcsolják a laphoz. Országgyűlési karczolatai tréfás kis czikkei, humoros tárczái, vegyes hírei, szellemes és közkedveltségű szerkesztői üzenetei, bő színházi és törvénykezési rovatai — szinte páratlanul állanak a magyar sajtóban. Magas színvonalom álló vezércikkei a legelső rangu publiciszták tollából s a legjelesebb tárczairók dolgozatai — évek óta első helyet biztosították a Pesti Hirlapnak a napilapok közt. Nagy kedveltségének egyik tényezője porsze az is, hogy többet ad olvasóinak ugyanazon ártért, mint a más napilapok. Naponkint 22—24 oldal, vasárnapokon 32—36 oldal a tartalma s az előfizető havonkint kis jegyzéknaplót és évenkint nagy képes naptárt kap ajándékba, minden ráfizetés nélkül. A Párisi Divat című nagy képes diavatlapot pedig, mely hetenkint jelenik meg, féláron kapják a Pesti Hirlap előfizetői. A Pesti Hirlap előfizetési ára egy hóra 1 frt 20 kr, negyedévre 3 frt 50 kr; a Párisi Divattal együtt negyedévre 4 frt 50 kr. Az új áprilisi negyeddél belépő előfizetők a márczius utolsó hetében megkezdett érdekteszitő angol regénynek (Ziska irta Marie Corelli) addig megjenő részét külön lenyomatban kapják meg. Mutatványszámokat levelezőlapon nyilvánítot óhajra mindenkinek küld a kiadóhivatal (Budapest, V. Váci-körut 78.).

A „Pesti Hirlap Naptára“ból van még egy kis maradvány. Idejekorán érkező negyedévi új előfizetőknek, akik ebbeli kívánságukat a pénztalvány szelvényén kifejezik, szivesen szolgál a kladóhivatal e naptárral — a meddig készletben tart.

Nyilttér.

[E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk.]

NYILATKOZAT.

Az országgyűlésen a New-York életbiztosító társaság realitása ellen emelt vádak folytán mi, kik ezen társa-

ságnál biztosítva vagyunk és biztosítási díjban évek óta ezeket fizetünk be, saját megnyugtatónk czáljából legtekintélyesebb európai pénzintézeteknél információkat kértünk a „New-York“ megbízhatósága és anyagi helyzete iránt.

Ezen kérésünkre nyert információkban saját érdekeink teljes megnyugtatót találván, más ugyanezon társaságnál biztosítottak tájékozása végett a hozzánk érkezett információk eredeti szövegét czélszerűnek láttuk az alábbiakban közzé tenni.

Budapest, 1898. márcziusban.

Örley Kálmán,

országgy. képviselő.

Dániel Gábor,

országgy. képviselő.

Bornemissza Ádám,

országgy. képviselő.

Magyar Általános Hitelbank:

„Értesülésünk szerint a társaság a legnagyobb amerikai biztosító intézetek egyike és nagyon jó hírnévnek örvend.“

Pesti Magyar Kereskedelmi-bank:

„1. Alapított 1841-ben, üzemét fölvette 1845-ben, egyike a három legnagyobb és legrégebb amerikai biztosító intézeteknek. Rendesen dolgozik, hírnevét és pozícióját, mint a három legelőkelőbb társaság egyike, teljesen fenntartja.

2. Elsőrendűnek tekintjük.

3. Prima.“

K. k. priv. Oest. Creditanstalt, Bécs:

„Értesüléseink szerint a társaság szakmájában a legjelentékenyebb társaságokhoz tartozik Amerikában, nagyon szolidan van vezetve és pénzeszközökkel bőven rendelkezik.“

K. k. priv. Oest. Laenderbank, Bécs:

„Egyike a legelőkelőbb amerikai életbiztosító intézeteknek, a mely minden kötelezettségeire jó és a mellyel teljes megnyugvással lehet biztosításokat kötni.“

Deutsche Bank, Berlin:

„Kérdésére értesítjük, hogy a társaság a legelőkelőbb és legjelentékenyebb amerikai életbiztosító társaságokhoz tartozik.

Crédit Lyonnais, Páris:

„A New-York alakult 1845-ben. Biztosítási állománya fcs. 4,545,160,000
Járadékbiztosításai „ 9,000,000
Aktívái „ 1,040,000,000

1897. december 31-én vagyonbefektetései a következők voltak:

Ingó értékek fcs. 556,769,000
Ezek áremelkedése „ 30,096,000
Jelzálogkölesönök „ 212,910,000
Ingatlanok „ 88,056,000
Készpénz és bankbetétek „ 53,089,000
Kölesönök ingó értékekre és kötv. „ 64,301,000

A társaság rendesen teljesíti kötelezettségeit biztosítottjai irányában, jó hírnévnek és jó hitelnek örvend.“

Felelős szerkesztő
SZIKES ANTAL.

Hirdetés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy a mai naptól kezdve

hentes és mészáros

üzletemet Nyácsik Sománé házába, a Lestyan György féle üzlet helyiségébe áthelyeztem.

Midőn a n. é. közönség becses tudomására hozni szerencsém van, egyuttal tudatom azt is, hogy üzletemben mindennap friss vágásu

Sertésus kilója 50 kr.

Fiatal marhabus levesnek és

paprikásnak klg. 36 kr.

Pecsenyének klg. 40 kr.

Juhus klg. 40 kr.

Fiatal bárány klg. 50 kr.

Ezekon kívül mindenféle hentes áruk naponként friss vágásban nálam kaphatók.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel:

CSÉKEGYULA,
mészáros és hentes.

H I R D E T É S E K

188. sz. 1898.

Árlejtési hírdetés.

Kondoros község előjárósága egy orvosi lakház, egy két osztályú istálló, továbbá egy külön istálló felépítésére ezennel pályázatot hirdet és felhívja mindazokat, akik említett építkezésre vállalkozni kívánnak, hogy zárt ajánlataikat 1898 évi márczius hó 31-én d. e. 9 óráig alólirt előjáróságnál 1000 frt biztosítékkal nyújtsák be.

Az ajánlatok fent kitelt napon tartandó képviselő testületi gyűlésben tárgyalás alá vétetnek.

Az együttes építkezésekre vonatkozó tervek és költségvetések, — valamint a feltételek a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

A képviselő testület fenntartja magának a jogot pályázók között szabadon választani.

Kondoros, 1898. márczius 16.

Községi előjárók nevében:

SUHAJDA ANTAL, KRUCHIÓ LÁSZLO,
jegyző. bíró.

Van szerencsém a n. érd. közönséggel tisztelettel tudatni, hogy helyben Kossuth utca Hézer István úr házában egy a mai kór igényeinek megfelelően berendezett

czipész üzletet

nyitottam, a hol is úgy férfi, mint női és gyer-

mek lábbelik tetszés szerinti minőségben a legújabb szabással készítettnek.

A fővárosban több előkelő czipész-műhelyekben szerzett tapasztalataim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy t. megrendelőim követelményeinek minden tekintetben megfelelhetek, mit elérni különben is főelőrkvésem leend.

Becses pártfogását kérve maradtam

kiváló tisztelettel:
Büngözsdy Géza.

Mérték vételt vidéken is személyesen eszközlök, ha a t. megrendelni szándékozók erről levél útján értesíteni sziveskednek.

Hirdetés.

Az első legelő kiosztású társulat 33-1100 öles hold hurkosban levő földje örök áron eladó. Venni szándékozók jelentkezzenek

Opauzski István társ. pénztárnoknál

HIRDETÉS.

A közelgő husvétli ünnepek alkalmából van szerencsém czégemet becses figyelmébe ajánlani.

szegedi sonkák, kilója. — frt 80 kr.
kassai „ „ 1 frt — kr.
prágai „ „ 1 frt 15 kr.
első sonka „ „ — frt 70 kr.
sonka csont nélkül „ „ — frt 85 kr

Kolbásznemek és hentesárúk a legjutánosabb árban és legjobb minőségben folyton kaphatók.

A fenti árukra szives rendeléseit várva vagyok tisztelettel

Paral Pál,

hentes és húsüzemlegességek gyára.

Szegeden.

Telefon-szám főüzlet 127, fiók 128.

PSERHOFER J. vértisztító labdaccai.

azelőtt „általános labdacok“ név alatt; mely utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna

Evtizedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszorból készlet nem volna található. Számtalan orvos által ezen labdacok háziszorú ajánlottak minden oly bajknál, melyek a **rosz emésztésből és székrekedésből** erednek, mint **epe-zavarok, májbajok, kolika, vértelulások, aranyér, béltétlenség** s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak **vérszegénység** s az abból eredő bajknál is: így **sápkór**nál, idegességéből származó **fejfájások**nál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legsekelélyebb fájdalmat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetők.

Ezen vértisztító labdacok csakis a Pserhofer J.-féle az „Arany birodalmi almához“ címzett gyógyszertárban Bécsben, I. Singerstrasse 15. szám alatt készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazatik, 1 frt 5 krba kerül. Az összeg előzetes beküldésénél bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

NB. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánoztatnak; ennek következtében kéretik csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névalírásai fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással, vörös színben van ellátva.

A számtalan hálaíratból, melyet a labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki ezen labdacokat egyszer használta meg vagyunk győződve, azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30. án.

Tisztelt Pserhofer ur!
Legyen oly szives és küldjön nekem ismét 15 tekercset az Ön felülmúlhatlan vértisztító labdacsaiból utánvéttel. Fogadja ez uton is a legmélyebb köszönetemet labdacsa csodahatásáért.
Maradok teljes tisztelettel!
Pawistiek Ferencz, Köln, Lindenthal.

Hrasche Földnik mellett, 1887 szept. hó 12én.

Tekintetes ur!
Isten akarata volt, hogy az ön abdacsa kezeim közé került, melynek hatását ezennel megírom: En gyermekágyban meghültem olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam képes többé végezni és bizonyára már a holtak közé volnék, ha az ön csodálatraméltó labdacsa engem nem mentett volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fogják gyógyítani, amint már másoknak is egészségük visszanyerésére segít segül szolgáltak.
Knifcz Teréz

Bécs Ujhely, 1887. november 9. én.

Milyen tisztelt ur!
A legforróbb köszönetemet mondom ezennel Önnek 60 éves nagygném nevében. Az illető

Bernhardi alpesi-fü liqueur. 1 üveg 2 frt 60 kr., 1/2 üveg 1 frt 40 kr., 1/4 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású legjobb szer minden köszvényes és eszuzos bajok, ú. m.: gerinczagybántalom, tag-zagadás, ischias, migraine, ideges fogfájás, fofájás, fülzaggadás, stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Angol csodabaizsam. Pserhofer J.-től, egy üveg 50 kr.
Fagybalzsam, Pserhofer J.-től. Ezek óta a fagyos tagokra és minden idült sebre mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsög 40 kr. Bérmentve 65 kr.

„Stoll“-féle Kolapraeparatumok kitűnő szer gyomor és bélbetegségeknél. 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Kola-elixir vagy bor, Pserhofer J.-től kitűnő szer golyva ellen, 1 üveg 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Golyva-balzsam Pserhofer J.-től megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszor, 1 üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Életeszenczia (prágai csöppek), Pserhofer J.-től. megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszor, 1 üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Utifünedv, Pserhofer J.-től, egy ált. ismert kitűnő háziszor. hurut, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. 1 üvegecske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

PSERHOFER J.

5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondott midőn véletlenül egy doboz kapott az Ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.
Leg.obb tisztelettel
Weinzeittel Josefa Eichhengerberamt, Gföhl mellett, 1893 márczius 27.

Tekintetes ur!
Alulírott ismételtén kér 4 csomagot az ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemel kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, ahol alkalom nyílik, a szenvedőknek legmegelőgöbben fogom ajánlani. Ezen hála ratom tetszés szerinti használatára önt ezennel felhatalmazom
Teljes tisztelettel
Hahn gnácz

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilézia 1886. október 8-án.
T. ur! Felkérem miszerint az Ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdacsaik köszönhetem, hogy egy gyomorhajból, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacok nálam sohasem fognak kifogni s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel
Zwickl Anna

Tannochinin hajkenőcs. Pserhofer J.-től. Ezek hosszú idő óta valamennyi hajnövesztő szer közt orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegáns nagy szelenczével 2 frt.

Általános tapasz, Steudel tanártól. Útés és szurás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkakacz, sebesség gyuladt mell, vagy más ily bajknál, mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Általános tisztító-só Bullrich A. W.-től. Kitűnő háziszor a rossz emésztés minden következményei, ú. m.: fofájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorhév, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag, ára 1 frt.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az osztr. lapokban hirdett összes bel- és külf. gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerezhetnek. Postai megrendelések a legyorsabban eszközölköttek, ha a pénzüsszeg előre beküldetik; nagyobb megrendelések utánvéttel küldetnek.

Valódiaknak csak azok tekinthetők, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névalírását és minden egyes doboz doboz ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Védve védjegy által. Védjegy utánzása szigoruan büntetettik.
gyógyszerész „zum goldenen Reichsapfel“
Bécs, I., Singerstrasse 15.